

Krap spektakelstuk op het Museumpark

Het nieuwe depotgebouw van Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam

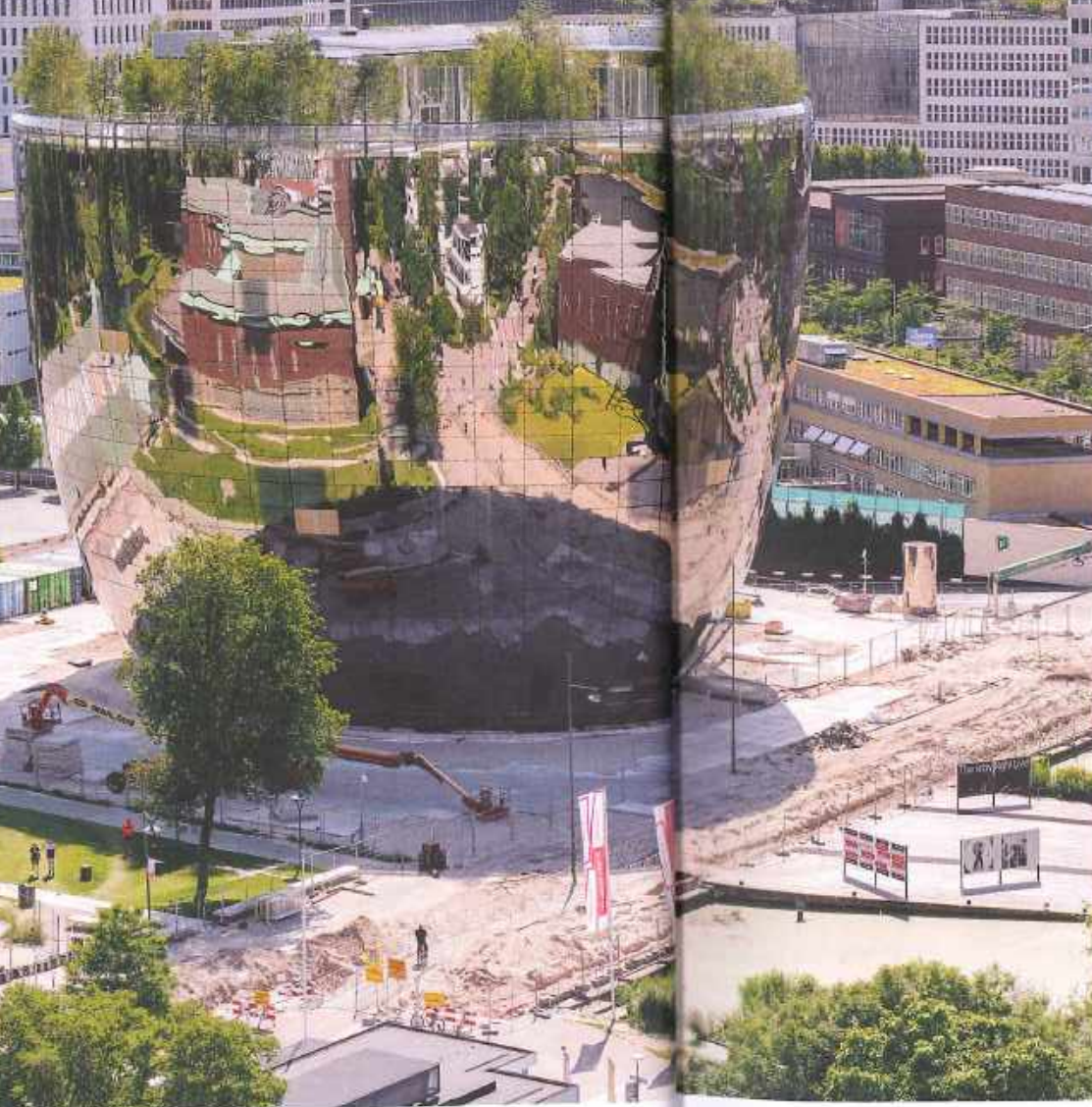

Foto Ossip van Duivenbode

Bij de presentatie zes jaar geleden van het ontwerp voor het nieuwe depot van Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam waren de meningen op zijn zachtst gezegd verdeeld. Werd het collectiegebouw geen aanslag op de compositie van het Museumpark? Nu het gebouw klaar is – op de inrichting van de buitenruimte en het interieur na – houdt Hester van Gent het tegen het licht van zijn omgeving.

Tekst Hester van Gent

>> Ontwerpbureau MVRDV en Boijmans beloofden destijds dat het depot een iconisch gebouw zou worden dat zich met het Museumpark verzoent. Als het begrip icoon betekent dat een gebouw door zijn programma en architectuur veel publiek trekt en qua uiterlijk gemakkelijk is te abstraheren tot een pictogram, lijkt dit doel geslaagd – al is het nog niet duidelijk of het aantal beoogde bezoekers wordt gehaald. Het depot heeft de vorm van een gestroomlijnde kom, die is bekleed met een spectaculaire spiegelgevel. Op het dak prijken 75 berken rondom een restaurant. Van het gebouwaanzicht heeft Boijmans inmiddels een beeldend pictogram laten maken dat doet denken aan de boeg van een schip.

Drie parkzones

Maar hoe is het gesteld met de inpassing in de omgeving? Hiervoor moeten we terug naar het oorspronkelijke ontwerp voor het Museumpark. De Franse landschapsarchitect Yves Brunier en het Nederlandse bureau OMA ontwierpen tussen Het Nieuwe Instituut (toen nog NAI geheten) en de Kunsthal drie open parkzones met elk een eigen sfeer: de vestibule met fruitbomen in een wit vlak van schelpengruis, het verhoogde asfaltveld voor evenementen en de romantische tuin met oude bomen. Essentieel was de wandelroute die de drie sferen aaneenreeg en doorliep in Het Nieuwe Instituut en de Kunsthal. Hoewel in de loop der jaren

nogal is gesleuteld aan het parkontwerp – onder het evenemententerrein kwam een parkeergarage en bovenop een vlaggenpatroon, fruitbomen werden acacia's en schelpen witte stenen – was het Museumpark nog altijd te lezen als een opeenvolging van sferen. De keuze voor de locatie van het depot viel op de vestibule, het voorportaal van het park.

Vierkante meters

Nu is het punt met 'iconische gebouwen' dat ze niet altijd op goede voet staan met hun omgeving. Ze komen het best tot hun recht als ze voldoende ruimte om zich heen hebben voor een maximaal effect van hun spraakmakende architectuur. En die ruimte is – zeker in de stad – lang niet altijd voorradig.

Ontwerper Winy Maas van MVRDV bedacht daarvoor het volgende: het parkdeel dat hij beneden weghaalde, verplaatste hij in vergrote vorm naar de top van het Depot. Het mag dan zo zijn dat er op het depotdak in vierkante meters inderdaad meer verblijfsruimte bijkomt dan de voet van het gebouw aan het park onttrekt, maar dat maakt het daklandschap op ruim 30 meter hoogte nog geen onderdeel van het Museumpark. Wie vanaf Het Nieuwe Instituut naar het park kijkt ziet vooral het depotgebouw – met zijn dominante, opbollende spiegelgevel. De oorspronkelijke vestibule met fruitbomen, de eerste sfeer uit het plan

Als icoon geslaagd: MVRDV ontwierp een gestroomlijnde kom met een spectaculaire spiegelgevel.

Verdwenen is de vestibule met fruitbomen – een van de drie sferen uit het oorspronkelijke ontwerp voor het Museumpark –, mede omdat de ruimte aan weerszijden van het depot te smal is om nog te spreken van een parkdeel.
Foto Ossip van Duivenbode

van Brunier en OMA, is verdwenen – de ruimte aan weerszijden van het depot is gewoonweg te krap om nog van een parkdeel te spreken. Alleen het bord met Stadsgarage Museumpark dat boven de inrit hangt, verwijst naar een parkomgeving. De boomkruinen op het dak vallen weliswaar op, maar vanaf het maaiveld ervaar je die niet bepaald als park.

Balustrade

Daarvoor dachten de landschapsarchitecten van MTD – met MVRDV verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte op het dak en om het gebouw – een oplossing te hebben gevonden. Ze ontwierpen een 'schervenlandschap' dat in een cirkel rond de voet van het depot wordt aangelegd en vanaf het voorplein door moet lopen naar het hoge daklandschap, waardoor 'maaiveld en dak één robuust en samenhangend landschap vormen' – of in de woorden van MTD: 'Het plein vormt het dak en het dak is het plein.'

Dit klinkt mooi, maar de vraag is hoe je dat ervaart. Ook al is het scher-

venlandschap nog niet aangelegd, iedereen zal begrijpen dat je vanaf de begane grond niet het dak op kunt lopen. En dat je, als je vanaf het dak het plein op denkt te gaan, tegen een balustrade oploopt – gelukkig maar. Vooralsnog vallen het daklandschap en de directe omgeving alleen samen op de plattegrond van MTD. Omdat ook de wandelroute die de verschillende sferen van het Museumpark aaneensmeedde ter hoogte van de vestibule is vervangen door de schervenstructuur, staat het buitenruimteontwerp vooral ten dienste van het depot en los van het Museumpark als geheel. Met het verdwijnen van de vestibule en de wandelroute is het Nieuwe instituut losgekoppeld van het park en blijven twee afzonderlijke sferen over.

Vervormde verbeelding

Wat rest is de spiegelgevel. Fungeert die als mogelijke verbinding met het park? In het speciale *Depot Journaal* legt Winy Maas uit dat de gebouwschil het Museumpark wel twee tot drie keer vergroot. Maar oog in oog met het spiegelglas heeft niemand de neiging om in het vertekende landschap op de gevel te stappen, zoals geen mens een lachspiegel wil betreden. De convexe gevelplaten werken zeker als groothoeklens, maar ze laten niet de werkelijke omgeving zien – ze tonen een vervormde verbeelding daarvan, als een schilderij van een bestaand landschap of een met bomen beschilderd transformatorhuisje.

Aan de zijde van het Erasmus MC is de reflectie van de omgeving gedeeltelijk tenietgedaan door de gevelpanelen te ontspiegelen. Hier heeft MVRDV de platen aangepast om tegemoet te komen aan klachten van het ziekenhuis. De afdeling Kinderpsychiatrie, die met haar tuin grenst aan de voormalige vestibule van het Museumpark, vreesde voor te veel prikkels bij de patiënten en een inbreuk op hun privacy. Deze ontspiegelde vlek maakt twee dingen duidelijk. Het verbeeldt de druk van het collectiegebouw op zijn omgeving en laat zien dat het depot zélf niet kan schitteren zoals het een icoon betaamt. Omdat het daar op deze plek de ruimte niet voor heeft.

<<

De daktuin met 75 berken. Het is de bedoeling dat 'dak en plein in elkaar overgaan', maar gelukkig voorkomt een balustrade dat.

De gevelplaten spiegelen niet de werkelijke omgeving – ze tonen een vervormde verbeelding daarvan

De spiegelgevel vergroot het Museumpark. Maar wie heeft de neiging om het vertekende landschap in te stappen?

Foto Ossip van Duivenbode

